ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 13 — ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՓԱՌԱՆԵԼԻՆՆԵՐՈՒԹ — ՏԱՐԻ — ԹՎԻ — 2744

Ե. — 8. — 25 — ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ — 1880

ԳԻՆ ՄԱՆԵՐ

Տարեկան դին Կ. Պոլսոյ հմր. 10 Մէջ.
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 21/2 Լիրա

Մանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրուշ, երկու անգամի համար 2 դրուշ է. աւելի անգամներու համար գաղ կարկիներ կը լինի։
Մէկ մի թիւ 40 փարա արծաթ։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ԲԱԳԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԻՆ ՄԱՆԵՐ

Գիրս գնացած լրագրաց մասերու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս փոխարէնով նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տէրէնի պրսի ազգաբ, Պատրիարքարանը Ճատաէսի թիւ. 153, Նօյոս խան, Մասխի գրասենեակը։
Ճանրու ծախքը չմարուած նամակ չընդունիր։
Զարդուած նամակ, յօդուած, եւ նուէր չեն տրուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՈԼԻՍ 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամէնք 23 հոկտ.

Հելլենական նախարարութիւնն հրաժարական տուաւ։ Թագաւորը Պ. Բուլուանտուրոսը կոչեց։

Պէլգրատ 23 հոկտ.

Սերպիական նախարարութիւնն հրաժարական տուաւ։ Պ. Մինէրովիչ Լոնտրայէն կանչուեցաւ նոր նախարարութիւնը կազմելու համար։

Լոնտրա 23 հոկտ.

Վիէննայէն կը հեռագրեն առ Տէյլի Նիւզ թէ աւանդական դաշնագրոյ մը մասին տեղի ունեցող Աւստրօ—Սերպիական բանակցութիւնք խզուեր են։

Այս առաւօտ հասած հեռագիրներ

Ամէնք 24 հոկտ.

Հելլենական նոր նախարարութիւնն եւեւեայ կերպիւ կազմուեցաւ։

Պ. Պ Բուլուանտուրոս՝ Առաջին և արտաքին գործոց և առժամեայ կերպիւ զատական գործոց նախարար։

Սօֆիրոփուլոս, ներքին։

Փափա Միխալոփուլոս, ներքին գործոց և առժամեայ կերպիւ հասարակաց կրթութեան։

Վալթինոս, պատերազմական գործոց։

Գուլուլիս, ծովային գործոց։

Նոր նախարարք վաղը կ'երդնուն։

Լոնտրա 23 հոկտ.

Անգլ. Բանս.		99 3/16
Օտար »		101/8
Փոխ.	1865	11 1/8
»	1869	10 5/8
»	1871	68 1/8
»	1872	18 1/4
»	1873	10 3/8
»	1877	81
Պանք Օթոման		10 3/8
Ռուս. փոխ.	73/	89 1/8
Եգիպտ. միացեալ		64 3/4
» արտաքնաւոր		69 1/8
Տայրա Սանիէ		91 5/8
Փոխ. Ռուֆիլա		95 3/8

Փարիզ 23 հոկտ.

Օտար Բանս.		10,17 1/2
» Երիտասարդ		31,
Պանք Օթոման		515,
Պարզ. Բանս. 3 0/0		120·70
» » 3 0/0	Նոր	85,87 1/2

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲՐԴԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ

Մայրաքաղաքիս Գաղղիական Սթանպուլ լրագիրն իւր շաբաթ առաւօտեան քաղաքական տեսութեան մէջ հետեւեալը կը գրէ Բրդական նոր ապստամբութեան նկատմամբ։

«Պէտք չէ առանց յուսալի յիշատակութեան թողուլ անցնիլ Բուլգերաւն Պարսից հոգն արշաւելը։

«Թէհրանէն եկած և Պարսից դեսպանատունէն հաղորդուած պաշտօնական հեռագիր մը, այդ աւազակներուն գործած սոսկալի ոճիրները նշանակելով հանդերձ նշմարել կուտայ թէ շուտով պիտի հալածուին։

«Ռուսիէրի հեռագրական գործակալութիւնն առաւել երկիւղալի հեռագիր մը կը գրկէ Թէհրանէն, Բրդաց ապստամբութիւնն իրրեւ զինուորական ճշմարիտ արշաւանք մը ներկայելով, որոյ դէմ զինուորական կարեւոր միջոցներ ձեռք առնուլ հարկ է։ Մինչև իսկ Դաւրէժ քաղաքին վտանգի մէջ լինելը կը ծանուցանէ, որոյ ճանրան պահպանելու համար երկու վաշտ զօրք զրկուած են։

«Բուրդերուն գործած խժդժութեանց մանրամասնութիւններուն վրայ չեմք գիտեր։ Բան ի-ղեռնց սովորութեան, աւարառութեամբ և կոտորածով կը գործեն. արդէն բազմաթիւ գիւղեր աւերակ դարձած և ամայացած են այդ վայրագներուն ձեռօք։

«Այսպէս ընելով՝ Բուրդք՝ իւրենց աւանդական սովորութեանց կը հետեւին, և այս անգամ իրենց հրամատար ունին ոճրագործութեան մէջ հռչակաւոր եղող Համզա և Ուսկեյսաուլահ։ Արդէն քանի մ'ամիս առաջ տեղեկութիւն ստացած էինք վերջինին վրայ, և այն ժամանակ իրեն ընծայուած դիտաւորութիւնները նշանակած էինք։

«Թուրք լրագիրք, որ Բրդական միութեան մը դաղափար կը գրաւուէին, այս իրողութեանց ամենեւ իրենց կարծիքը չպիտի փոխեն արդեօք։

«Կը թուի թէ մեծ պղտամանրու այդ դիւցազնց (աւազակաց) հայրենասիրութեան քանակութիւնը քիչ մը պէտք է զեղչեն։

«Մայրաքաղաքիս Պարսկական Ախթեր լրագիրն իւր վերջին թերթին մէջ խստիւ կը կշտամբէ Կ. Պոլսոյ մեր Թուրք պաշտօնակիցները։ Կ'ամբաստանէ զանոնք, որ դայթակղական պաշտպանութիւն մ'ընձեռեցին այդ աւազակաց, որք, կ'ըսէ, վերջապէս Ասիոյ մէջ Պուլղարիոյ նման վիճակ մը յառաջ պիտի բերեն։ Ախթեր կը յիշեցնէ (ինչ որ մեք ալ բազմիցս ըսած ենք) թէ այդ Բուրդք՝ Ռուսաց դէմ պատերազմելու պատրաստակամ Հայաստանը աւերեցին, և կ'եզրակացնէ ըսելով՝ «Եթէ մեծ տերութիւնք Ասիոյ մէջ բարենորոգմանք կ'ուզեն, պէտք է յանձնաքայլ ցոյցով մը դործեն։»

Ահաւասիկ Ախթերի հատուածին թարգմանութիւնը։

«Պոլսոյ Թուրք լրագրերը՝ մասնաւոր Պարսկաստանի տեղեկատուներ խոյն վրայ տեղի ունեցած անկարգութեանց նկատմամբ յաստպարէզ լինելով՝ իրենց գրիչն յաջ և յահեակ յանդգնաբար կը շարժեն։ Ոմանք ի սոցանէ Օսմանեան ազգին և տերութեան կողմէ ենթակայ վնասանորդ կարդուած են։ Մեք իրենց սակայն միայն կ'ըսենք որ եթէ Պարսից տերութիւնը չլիներ, այդ Բուրդերն իրենց ասպարէզն աւելի ընդարձակ պիտի դտնէին, և ոնոց դոյութիւնէն Օսմանեան տերութեան այնպիսի ծանր բաներ պիտի պատահէին, որոց նմանն անցեալները Պուլղարիոյ մէջ միայն պատահեցաւ։ Ասանք որ Բրդաց պաշտպան կը կանգնին, յայտնի է որ կա՛մ Բրդաց ինչ տեսակ մարդիկ լինելը չեն դիտեր, և կա՛մ անոնց համարիւն են։ Ասանք այն Բուրդերն են, որ Ռուսիոյ վերջին պատերազմին ժամանակ, յանուն կրօնական պատերազմի, հաղարաւոր դէշութիւններ գործեցին, և Օսմանեցոց հաւատարիմ հպատակներէն եղող Հայոց գիւղերն աւերեցին ու տակն ու վրայ ըրին։ Հիմա ալ Օսմանեան դատարանք զօրաց դէնքերով երկու տերութեանց սահմանադլեաց վրայ խաւտութիւն սերմանելու և ժողովրդեան անդորրութիւնը վրդովելու կը յանդգնին, այնպիսի ժամանակի մը մէջ, յորում Եւրոպական վեց տերութիւնք Անատոլուի մէջ բարենորոգմանք դործադրելու՝ այն է Բրդաց չարագործութեանց վախճան մը տալու վրայ են։ Կարելի է թէ վաղն ալ այս առթիւ ցամաքային ցոյցի մը հարկն զգացուի։

«Եթէ Պարսից Վեհ. Շահն Օսմանեան կայսեր հետ միութեամբ դործելու համար հեռագիր թաղեց, Նորին Վեհափառութեան նեղատակը սա էր որ ժամ յառաջ Բուրդերուն անկարգութեանց առաջքն առնուելով պէտք եղածը գործակցութեամբ անօրինուի։ Ոչ թէ ամի մը Բրդաց պատիժն ինքնին անօրինելու անկարող դանուելուն համար, այլ յանուն բարեկամութեան և ազգային նախատեսութեամբ էր որ սոյն միջոցին ձեռնարկեց։»

Դաւրէժէն Լա Թիւրքիի ուղղեալ նամակ մը հետաքրքրական մանրամասնութիւններ կուտայ Բրդական նոր ապստամբութեան ծագման պատճառներուն վրայ։ Այդ նամակին ամփոփ թարգմանութիւնը փոքրաւան կը թողուի։

Գարատաղի հետ ծագած նոր կռիւը բացատրելով, Վաղբի կ'ըսէ թէ Օսմանեան պատուիրակ Պէարի պէյ առաջարկած էր որ Տուլչինեցի օսմանեան զօրաց մեկնելէն երեք ժամ յետոյ Գարատաղ զօրաց հրաւէր կարդացուի այդ քաղաքը դրաւելու։ Փոխ Գարատաղի պատուիրակը կը պահանջէ եղեր որ Տուլչինեցոց Օսմ. զօրքէն պարպուելէ յետոյ՝ այն կողմն Օսմ. զօրաց չգիտայ մը հասատուսի Ալպանիացոց դէմ, և Գարատաղցիք անկէ 24 ժամ յետոյ Տուլչինեցոյ մնանն։

Վաղբի այսօր կ'իմանայ թէ այս կէտիս վրայ երկու կողման միջև համաձայնութիւն գոյանալու վրայ է եղեր այժմ, և քանի մ'օրէն Տուլչինեցոյ պիտի պարպուի։

Տուլչինեցի Ալպանիացիք, ըստ Թուրք լրագրոյ, կը համակերպին եղեր իրենց ճակատագրին, յարատարելով սակայն Գարատաղի իշխանութեան որ, եթէ իւր պայմանագրական պարտականութիւններն եղծանէ և Փոտկորիցայի Իսլամաց նկատմամբ բռնած ընթացքն ի գործ դնէ նաև իրենց նկատմամբ, յայնժամ իրենք (Տուլչինեցի Ալպանիացիք) առանց ո՛և է նրկատողութեան, իրենց գլխաւոր ճարը պիտի նային— Վերջին սպառնալիք։

Լոնտրայէն եկած մանաւոր օրագրէ մ'առնելով Վաղբի կը ծանուցանէ թէ Տուլչինեցոյ Գարատաղի յանձնուելէ յետոյ՝ տերութեանց նուաստութիւնը Բաթարայէն մեկնելով, իւրաքանչիւրն իւր երկիրը պիտի վերադառնայ եղեր։

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, Պէշիկթաշի բարձանց վրայ Եըլաբղի Բէօշիկին մօտ մեծ ղօրանոց մը պիտի շինուի 16000 քառակուսի կանդուն ընդարձակութեամբ։ ուր պիտի պատապան յիշեալ քէօշկին մօտ փոյատաչէն յարիկերաւ ներքեւ բնակեալ զօրքերը։

Սոյն կարեւոր շինութեան յատակագիծն արդէն պատրաստուած է Վեհ. Սուլթանին ճարտարապետ Վսեմ. Սարգիս պէյի ձեռամբ։

Արեւելեան Բումելիի ընդհանուր վիճակին և՝ մանաւանդ Ի-լամ բնակչաց նկատմամբ Անատոլուի Ռումելիի ընդհանուր վիճակագրութեան համար Ռ. Իրլրն դնդապետին շինած տեղեկագիրը Բ. Դրան և Արեւելեան Բումելիի կառավարութեան հաղորդուած է, և ի մեծաց պիտի հրատարակի Անգլիոյ մէջ։ Փիլիպէի Մարիցա լրագրին տեղեկութեանց նայելով. Պ. Ռիլրլրի տեղեկագիրը թուրք լրագրաց կարծածին պէս անեղատատ չէ Պուլղարաց։

Վաղբի լրագիրը կ'իմանայ թէ Բեդրասարբի օսմանեան դեսպան Շաքիր փաշան ինչ ինչ կարեւոր զեկուցումներ բերեր է Բ. Դրան, և այս առթիւ զրոյց մը կը յիշէ թէ, Ռուսական կառավարութեան կողմանէ Հելլենական խնդրոյն նկատմամբ առաջարկներ եղեր են Բ. Դրան, կամ լինելու վրայ են եղեր։

Պէյքոյը փաշան պաշտօնիւ կամ անպաշտօն կերպիւ օսմանեան սահմանութեան մէջ դտնուող Անդղիացի եօթն սպայից հետ վեց ամսուան պայմանագիրը կնքեց։ Այս սպայք են՝ դնդապետք Շիւլտամ, Նորթըն, Պէյքոյը, Ալիքս, Սինկ, Պըլլէթ և Գրիսքոյ։ Կարեոյ ոստիկանութեան համար նշանակեալ բուսի դնդապետին խօսքը չկայ։ Այս խեղճ սպային գլխուն եկածն ընթերցողք անշուշտ կը յիշեն։ Պ. Գրիսքոյ Հալեպ է։ Պ. Նորթըն, եթէ չեմք սխալիր, Բաղէշ կը դտնուի, թէև առանց իշխանութիւն չունի բան մ'ընելու։ Պ. Պէյքոյ Ագրիանու պրոպոյ ոստիկանութիւնը կազմեց յաջողապէս, և Պ. Ալիքս՝ կրեսի կղզոյնը։ Կարեոյ համար նշանակեալ կամ նշանակուելիք Անդղիացի սպային անուն անձանօթ է ասկաւին։

Վաղբի լրագիրը իւր այս առաւօտեան ծանուցագրի մէջ Թուրքերէն պատճէնը կը հրատարակէ, զոր Բ. Դրան Եւրոպական տերութեանց մօտ գտնուող իւր դեսպանաց գրկած է հոկտ. 23 թուականաւ, վերաբերութեամբ հանրածանօթ եղեռնական խնդրոյն։ Սոյն պաշտօնագրով կայսերական կառավարութիւնն Օսմանեան արժեթղթատերաց կը յայտարարէ թէ իւր ընդհանուր պարտաց խնդիրը կարդադրել, և այս նպատակաւ դարձեալ տակաւին և գլխաւորն հատուցման սկսել որոշած լինելով, այս մասին ուղղակի իրենց հետ բանակցութեան մտնել կ'ուզէ։ Ուստի, հրաւէր կը կարդայ որ իրենց կողմանէ ըստ օրինի պատուիրակներ կարդելով Կ. Պոլիս գրկեն։ Լինելիք կարդադրութեան հիմն՝ ասկէ առաջ հրատարակեալ հաշտարար ծանուցագիր—հիմնադրոյն մէջ բացատրուած եղանակն է։ Այսինքն, Բ. Դուռը միայն ներկայ ուղղակի տուրքերը մասնակցաբար դրամական հատատուութեանց պահանջքը կարդադրելէ յետոյ, այդ վարչութիւնն ուրիշ մի քանի տարոյ հետ Օսմանեան ընդհանուր պարտաց արժեթղթատերերուն պիտի յանձնէ, ինչ ինչ իրաւունքներ վերապահելով հանդերձ։ Օսմ. ընդհանուր պարտքին յետոյ Ռուսական տուգանքն ալ այս եղանակաւ պիտի կարդադրի։

Վեհ. Սուլթանին յատուկ շրջենաւն՝ «Սմանպոլ»՝ նախընթաց երեքշաբթի դարձեալ հրամանաւ

Գերբ գնացած լրագրաց մասերու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս փոխարէնով նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տէրէնի պրսի ազգաբ, Պատրիարքարանը Ճատաէսի թիւ. 153, Նօյոս խան, Մասխի գրասենեակը։
Ճանրու ծախքը չմարուած նամակ չընդունիր։
Զարդուած նամակ, յօդուած, եւ նուէր չեն տրուիր։

ռով մայրաքաղաքիս ճանրայոյ երթալ Սև ծով երթալու համար։

Շաբաթ օրը զօրք զրկուեցաւ ի Սկլանիկ։

Արեւելեան Բումելիի նահանգին 1880–81 տարւոյ պիւտճէն առ է.— Սովորական ծախք 82,066,001 դրուշ։ արտասովոր ծախք 4,850,000 դրուշ։ գումարք՝ 86,916,001։ Սովորական հասոյթ՝ 85,916,001 դրուշ։ արտասովոր հասոյթ 1,000,000 դրուշ։ գումարք՝ 86,916,001 դրուշ։

Պաշտօնական ծանուցում մը ասա կը հանէ այն դրոյցը թէ 300 խալամ գաղթականք շուտեան կոխելու դիտաւորութեամբ ունեցած լինին։

«Բուրք և Ալպանիացիք այս միջոցիս տարբերութեան շնորհներէն մեծ բաժին մը կը փոյլեն» կ'ըսէ Մէսէնճը, Պէարխան պէյի որդւոյն և Հասս պէյին տրուած պատասխանները ծանուցանելով։

Թուրք լրագիրք՝ Ամէնքի նախարարական փոփոխութիւնն մասնաւոր հոա կ'առնուն, և կ'ըսեն թէ Հելլենական նորընտիր նախարարութիւնը բանակը միշտ պատերազմական վիճակի մէջ պահել չուզելով։ սահմանադլեաց վրայ փոքր շարժուածներ պիտի սիրի՝ այս կերպիւ ճնշում մ'ի գործ դնելու համար Օսմանեան վրայ։

Անցեալ շաբաթու, կ'ըսէ Սթամբուլ, չորս Բուրդ չարագործք Բերաեաէճի Հաճի Սալի էֆէնեան անուն Թուրքի մը տունը դիշերային մտնելով բոլոր թանկագին նիւթերը վերուցին։ բայց խմացուելով, չարագործներէն մին բռնուեցաւ և ոստիկանութեան յանձնուեցաւ, սակայն յետոյ՝ չդիտցուիր ինչ հրաշքով՝ փիշեալ տուպակը թող տրուեր է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շաբաթի օրը Ս. Պատրիարքին անուան տօնին առթիւ, կրօնական գործոց անուս է Զիվէր պէյ Բ. Դրան կողմէ շնորհաւորութեան եկաւ ի Պատրիարքարան։

Ռուսաց Վսեմ. դեսպանն և յետոյ Յունաց Ս. Պատրիարքին Դեր. փոխանորդն՝ Ցայն ազգին քանի մ'երեւելեաց հետ՝ շնորհաւորութեան եկան Ն. Սրբազնութեան։

Հեռաւոր տեղերէ ալ շնորհաւորութեան բազմաթիւ հեռագրեր եկան Ն. Սրբազնութեան։ Իսկ ազգայնոց կողմէ, մայրաքաղաքիս եկեղեցական դասը, վարչութեան անդամք և ամէն կարգէ բազմաթիւ ազգայինք փութացեր էին ի Պատրիարքարան, ուր հանդիսաւոր կերպիւ ընդունելով, բանախօսութիւնք եղան և աղերսներ ներկայացան։

Հայոց Ազգային Կոմիտէի ազգ. դպրոցն անցեալ հինգշաբթի օրը Բերա Ս. Յոհան Ոսկեբերան եկեղեցին Ընդհ. ժողով դումարելով՝ մեծարս Պատրիարքական նոր ընտրութիւն մ'ընելու առթիւ Հասունեան կղերին բանելիք ընթացքի դէմ կէտերու միջոցներուն վրայ խորհեցան։

ԳԱՂԱՓԱԿԱՆ

Ընդհանրական վերջին լրագիրք խիստ կ'ուճապարեն Ցուլչինեցի յանձնումը Գ. կլատսթոնի նախարարութեան մի յոգեմտակին համարելու։ Այլանիոյ լուրերը տակաւին այս յանձման նպատակաւոր չեն և Գարատաղի հետ բանակցութեան ենթակայ եղած պայմանագիրն ոչ միայն գեռ չէ կնքուած, այլ և ծանր անհամաձայնութեանց հանդիպած է։ Գարատաղի իշխանն ապահովութիւններ կը պահանջէ որպէս զի Ցուլչինեցի պարպուելէն յետոյ Այլանիայիք չդարձեն զայն։ Նմանապէս Շքարայի լճին հիւսիսային կողմը Բ. Դրան առաջարկած սահմանագիծը ճանչել չուզեր և ուրիշ առարկութիւններ կ'ընէ, որք կարելի է անընդունելի են։

Բիզա փաշան Այլանիական միութեան գլուխներն հրաւիրելով իմաց առաւ իրենց թէ ըստ կամաց վեհ. Պուլթանին և բաղձանաց Եւրոպայի՝ Ցուլչինեցի պէտք է Գարատաղի յանձնուի։ բայց նոքա իրենց կարծիքը վերապահեցին, և հեռագրոյ ոմանց խօսքին նայելով, ծայրայեղ դիմադրութեան պատրաստուած են։ Ցունաստանի թագաւորն իւր Եւրոպական ուղեւորութենէն վերադառնալով մեծ հանդիսիւ և զինուորական ցոյցերով ընդունուեցաւ Սթէնքի մէջ, ուր խարհրդ արանը բացաւ անցեալ հինգշաբթի օրն, և այս առթիւ խօսած ճառին մէջ յանուն ազգին շնորհակալութիւն յայտնեց այն աբութեանց՝ որք Պերլինի վեհաժողովին մէջ նոր սահման մը տուին Ցունաստանի, և յարեց թէ բանակը զինուց ներքեւ պիտի մնայ մինչև որ իրաց նոր վիճակն հաստատուի Ցունաստանի որուած նոր երկիրներուն մէջ։ Սթէնքի լրագրիք Ցունաստանի զինուորական զօրութիւնը 60000ի կը հասցնեն, սակայն չեմք կարծեր որ ասիկա վստահութեան արժանի լինի, քանզի, ըստ ուրիշ տեղեկութեանց, Հելլենական զինուորագրութիւնը չէ կրցած յաջողիլ։ Փարիզէն զբրուած տեղեկութեանց նայելով, Բ. Դուռը մտադիր է եղեր՝ ոչ թէ Պերլինի գեսպանախորհրդին գծած սահմանն, այլ Օսմ. վերջին ծանուցագրին մէջ նշանակեալ տեղերը պարպելով թողուլ որ Ցունաստան զանոնք գրաւէ ազգարարութենէ մը յետոյ։ Կ'ըսուի թէ այս եղանակը Պիզմարք իշխանին կողմէն առաջարկուած է, սակայն չյուսացուիր որ Ցունաստան երբէք ընդունի զայս։ Նա պիտի պահանջէ որ գեսպանախորհրդին պահանջած հողերն ամբողջ տրուին։ սակայն միթէ պիտի կրնա՞յ գրաւել զանոնք։ Այս կէտը տարակոյս չվերցներ։ Եթէ Ցունաստան հողերը գրաւելու ելնէ, ինչպէս կը ծանուցանէ եղեր տէրութեանց զրկած շրջաբերականաւ մը, կրնայ Այլանիայէս և Օսմ. զօրաց միացեալ ընդդիմութեան հանդիպիլ։ Եւրոպական լրագրիք իրաւամբ կ'ըսեն թէ Հելլենական խնդիրն աւելի մեծ փառողներ ունի քան թէ Ցուլչինեցիին, որոյ յանձնումը Եանեայի յանձման չափ մեծ գործ մը չկրնար լինիլ։ Թուրքիա պիտի ջանայ որպէս զի Ցուլչինեցի յանձնումն նաւային ցոյցը վերջանայ, սակայն Պ. Կլատսթոն և Լորա Կրանվիլ մնացեալ դժուարութեանց ուծման համար ուրիշ միջոցներ պիտի առաջարկեն տէրութեանց։ Այս պարագայիս մէջ վեց տէրութիւնք կամ'ի միասին պիտի գործեն, կամ նոցա մի մասն եւ պիտի քաշուի։ Գերմանիա և Աւստրիա՝ Ռուսիոյ նոր երկրակալութիւններ ընելու վտանգէն կը կասկածին, բայց Անգլիոյ ներկայ նախարարութիւնը, թէպէտ և այս վտանգը չանգիտանար, սակայն կը պնդէ թէ Ռուսիոյ հետ գործակցելով՝ նորա վտանգաւորութեան առաջքը կրնայ առնուիլ, և ասոր համար՝ եթէ պէտք լինի՝ Պ. Կլատսթոնի նախարարութիւնը չպիտի վարանի եղեր Ռուսիոյ հետ գործակցելէ։ Առայժմ Լորա Կրանվիլի Եւրոպական տէրութեանց զրկած ծանուցագրին Արեւելեան դժուարութեանց վերջ տալու պէտքը ցուցնելով՝ միաբան գործողութեան կը հրաւիրէ զանոնք։

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԻԳԱԿԱՆ ՍԵՌԻ

Ահա ազգին մեծագոյն պէտքերէն մին է։ պէտք մը, որ կրնամք ըսել թէ, ո՛րչափ կարեւոր, նոյնքան զանց եղած է ի մեզ։ Իգական սեռին կրթութեան վրայ խօսելով, անկարելի է անմիջապէս չը յիշել այս մեծ դէրը զոր մայրերը կատարած են կատարել, և կը կատարեն, ազգաց ճակատագրին մէջ։ Եթէ մեր քոյրերն և աղջիկները սահմանուած լինէին առանձին ապրիլ մարդկային ընկերութեան մէջ, նոցա կրթութիւնն անձնական կամ անհատական խնդիր մը միայն կը լինէր։ և այս խնդիրն ա՛նքան միայն կարեւորութիւն կ'ունենար, որքան կարեւոր կրնար լինել իրենցմէ իւրաքանչիւրին կրթութիւնն իրենց համար։ Բայց նոքա մարդկային ընկերութեան մէջ տարբեր վիճակ մ'ունին, զի ընկերական կացութիւն մ'ունենալու սահմանուած են։ և այդ. կացութիւնն է որ, իւր կարեւորութեամբ և փափկութեամբ, բացառիկ կարեւորութիւն մը կուտայ նաև դեղեցիկ սեռին կրթութեան։ Հզօր է մայրերու ազդեցութիւնն, և ա՛նքան աւելի զօրաւոր է որքան բնական է և հեռի ամէն արուեստականութենէ։ Ամենս ալ առաւել կամ նուազ զգացած եմք այդ ազդեցութիւնն, որ մեր վրայ ի գործ կը դրուէր ա՛յնպիսի միջոցներով, որք հիմնովին կը տարբերէին ազդեցութիւն գործադրելու մասին ընտանեկան յարկէն դուրս տեսնուած միջոցներէ։ Իւր ֆիզիքական և մտաւոր կազմաւորութիւնը բնական վիճակի մէջ գանուող ա՛յն մէկ անհատ, ազդեմ լինի թէ զբրաղեմ, չպիտի կրնայ ժխտել թէ իւր մայրը, մայրական ամէն տկարութեամբքն հանդերձ, ամենազօր էր իւր վրայ։ Բնութիւնը զօրութեան գանձ մ'աւանդ դրած է մայրերուն քով, և այս զօրութիւնը՝ ընդդիմօրէն թմրութեան մէջ նկատեալ զօրութեանց կարգէն չէ, այլ գործօն զօրութիւն մ'է։ Այն զօրութեանց նման, որ ա՛ւ կրնայ լաւ կամ գէշ գործածուիլ, բարի կամ չար նպատակներու ծառայութեան մէջ գրուիլ, և իրարու զլխովին ներհակ արդիւնքներ տրտադրել։ Ինչպէս որ մայրերն ընկերական դիրք մ'ունին, նոցա գործն ալ ընկերական կարեւորութիւն մ'ունի։ Այս և նը-մանօրինակ դիտողութեամբք դիւրաւ կը հաստիմք սա եզրակացութեան թէ ժողովուրդի մը մայրին և բարոյական վիճակը սերտ յարաբերութիւն ունի նոյն ժողովուրդին մէջ իգական սեռին կրթական վիճակին հետ։

Նաեւ դժուար չէ ըմբռնել թէ ժողովրդոց ապագայն մեծ մասամբ մայրերուն ձեռքն է։ Մարէշալ Մոլթքէի մի հռչակաւոր խօսքը գիւղական վարժարանաց կարեւորութիւնը յայտնեց, և ասոնց տարիէ ի վեր քանիցս կրկնուեցաւ, անշուշտ մեծ իրաւամբ։ Բայց կայ ուրիշ դասատարակ մը, որ առջեւ մանուկը կը ծնրադրէ, վարժարանին առջեւ ելնելէ շատ առաջ։ Եւ եթէ մանկավարժները կարեւոր են, զի առաջին կրթութիւնը կուտան մանկութեան, մի և նոյն իրաւամբ, և առաւելագոյն իրաւամբ, կարեւոր է այն կրթութիւնը զոր տղայն իւր մօրմէն կ'ստանայ։ Մայրը կրնայ իւր մանուկը դաստիարակել՝ առանց դաստիարակի յատկութիւնն ունենալու, և ա՛յդ է որ միանդամայն ազդեցիկ և բնական կ'ընէ ընտանեկան կրթութիւնը։ Տղայն մի և նոյն դիրութեամբ կ'ստանայ մօրը կրթութիւնն ինչպէս նորա լեզուն։ Մեծ յոյնժամ մնացել թէ, երբ մայրերն այսպիսի մեծ զօրութիւն մ'ունին իրենց ձեռք, այդ զօրութիւնը ո՛րքան օգտակարապէս կը-նայ գործածուիլ ամբողջ ժողովուրդի մ'ապագայ վերածնութեան առնակէտով։ և ընդհակառակն, մի և նոյն մայրական զօրութիւնն ո՛րքան արդեւք կրնայ լինել ազգային վերածնութեան, երբ լաւ ձեռաց աւանդեալ չէ, երբ կրթեալ մայրեր չեն զայն ի գործ դնողք։ Դիւրին է հասկնալ թէ երբ բարեկիրթ աղջկանց սերունդ մը բարեկիրթ մայրերու խումբ մը կազմէ, նոր սերնդեան բարոյական և մտաւոր վիճակը նախորդ սերնդեան վիճակէն անհամեմատաբար աւելի լաւ պիտի լինի, մինչև իսկ եթէ ամեն ինչ իւր առջի վիճակին մէջ մնայ։ Աւելի պարզ օրինակ մը տալու համար, կրնամք ենթադրել երկու տարբեր ընտանիքներ, որոց մին կը կազմուի՝ բարոյական, ընտանեկան և գիտական հաստատուն կրթութիւն տացած օրիորդի մ'ամուսնութեամբ, և միւսն՝ ընտանեկան և դպրոցական կրթութենէ միանդամայն զուրկ օրիորդի մ'ամուսնութեամբ։—Արդ, տղայոց կրթութեան խնդրոյն մէջ անշուշտ ուրիշ շարժառիթներ ալ իրենց բաժինն ունին, բայց երբ այդ երկու ընտանեաց վիճակն ամեն կողմէ հաւասար նկատեմք, առանց սխալելու կրնամք ըսել թէ առաջնոյն մէջ ազգային վերածնութեան համար անհամեմատաբար աւելի մեծ ծառայութիւն կը պատրաստուի, քան թէ երկրորդին մէջ։ և այս ալ, լոկ ազգոյց կրթութեան մասին, թողլով ընտանեկան և ընկերական միւս բոլոր բարեմասնութիւններն, որք բնականաբար կը ծագին բարեկիրթ մայրերու կամ ամուսիններու գոյութենէն։ Եթէ այս երկու տարբեր ընտանիքներն երկու տարբեր ժողովուրդներ ենթադրեմք, —(ո՞չ ապաքէն ժողովուրդներն ալ ընտանեաց խմբեր են միայն,)— եթէ ենթադրեմք, հետեւաբար, թէ այս երկու ժողովրդոց միոյն մէջ իգական սեռի կրթութեան հոգատարուած է, իսկ միւսին մէջ ոչ, մաթեմատիքական ճշդութեամբ կրնամք ըսել թէ նոցա իւրաքանչիւրին միջև նոյն տարբերութիւնները պիտի տեսնուին, ինչ որ տեսնուեցան երկու ընտանեաց միջև։

Հատարակ ճշմարտութիւններ են սոնք, որք թերեւս բացատրութեան մասին իսկ չեն տարբերիր ցարդ նոյն նիւթին վրայ գրուածներէն։ և եթէ այս ամեն իրողութիւնք ճշմարիտ են ընդհանուր ազգաց համար, ճշմարիտ պէտք է լինին նաև մեր ազգին համար, ուր, նոյնպէս, ազգաք իրենց մօրմէն կը ծնին։

Այո՛, մեր ազգին մէջ ալ կենսական խնդիր մ'է Հայ իգական սեռի կրթութիւնն։ Այո՛, մեր ազգին վերածնութեան մասին՝ ալ մեծ կարեւորութիւն ունի մեր գեղեցիկ սեռին կրթութիւնն։ Այո՛, մեր ընտանեկան և ընկերական բարեկեցութեան համար եւս անհրաժեշտ է այն սեռին կրթութիւնն, ում կը պարտիմք մեր մայրերը։ Մեր ազգն եւս մեծապէս ՀԱՍԿԱՑԱԼ յոռի գործածութեամբ այն բնական զօրութեան, որ մայրերուն ձեռքն է։ և մեր ազգն ալ, ամեն ազգաց պէս, մեծ օգուտներ պիտի քաղէ՝ երբ իրենց բացառիկ պաշտօնը յաւ ճանչցող մայրեր ունենայ իւր մէջ։

Բայց եթէ կայ բան մը, որ, ազգային վիճակին վրայ ընդհանուր ակնարկ մը նետելով, ամենէն աւելի վհատութիւն կը պատճառէ մեզ այն ալ գլխաւորապէս Հայ իգական սեռին կրթութեան ամենամերի վիճակն է։ Բայց վստահաբար դիտել տալ ամենէն առաջ, թէ "իգական սեռի կրթութիւն" բառերուն իմաստն ընդհանրապէս յոյժ սխալ հասկցուած է ի մեզ։ Կատարելապէս գնահատելով հանդերձ գիտութեանց, լեզուաց և ձեռագործութեան կարեւորութիւն, ես չեմ կարծեր որ Հայ աղջկանց աւանդելի դաստիարակութիւնն ազգեցմէ և բարեպաշտ խիստ քիչեր միտք կը հոգնեցընեն ասոնց, և արդէն ուսանողման եղանակն ա՛յնպէս է որ օգուտ քաղելու չափ բան չեն կրնար սովրիլ այդ ճիւղէն։ լեզուագիտութիւնը մեծ նշանակութիւն մ'ունի անոնց մի կարեւոր մասին համար, զի Գաղղիերէն վէպեր կարդալ կը նշանակէ։ Աւելորդ է յիշել նաև այն օրիորդաց վիճակն, որք իրենց բոլոր դպրոցական կրթութիւնն՝ ընկերութեանց մէջ փայլելու կարեւոր գործին միայն յատկացուցած են։ Ահա՛ մեր ուսեալ աղջիկները, որք, աւելորդ է ըսել թէ, կրթութեան ներկը միայն ստանալով, բոլորովին արամադիր կը լինին իյնալու այն թերութեանց մէջ, որոնք ամեն օր կը տեսնեմք հաստատ կրթութենէ մը զուրկ եղող օրիորդներն և կիներն։

Եւ գիտե՞մք թէ աղգն ո՞րչափ կը ՀԱՍԿԱՑԻ իրաց այս վիճակէն։ Գիտե՞մք թէ, ամենէն առաջ ընտանիքներն, ո՞րչափ կը ՀԱՍԿԱՑԻ այդ վիճակէն։ Կրկին դժբաղդութիւն մ'է այս.— տեղ տեղ մեր աղջիկները բոլորովին անուս կը մնան, և ազգութեան բոլոր չարիքները կը տեսնուին մեր ընտանեաց մէջ։ տեղ տեղ իրօք դպրոց կ'երթան, բայց թերի կրթութիւն մ'և եթէ կ'ստանան, և, ինչպէս զար քան զառաջինն կը լինի, ինչպէս դիւրաւ կարելի է ըմբռնել— Ո՞վ էր այն յիմար կարծուած մայրն, որ իւր աղջկան դիր. դրելը չէր ուզեր, զի մի՝ օր կրնար։ • • Բայց այդ մայրն, առանց իմաստասէր լինելու կարծես թէ բնազդով գուշակած էր թերի կրթութեան ազեսալի հետեւանքներն, և • • • դուցէ իրաւունք ունէր այդ արդելքը դնելու։

(Շարունակելի։) ԲԻԼԶԱՆԴ

ԿԱՆՈՆ

ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ՈՒԽՏԻՆ

ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

Ահաւասիկ Եւրոպագէտաց միաբանութեան նոր կանոնագիրն, որ Ազգային ժողովոյ անցեալ ուրբաթ աւուր նստին մէջ վաւերացուցին ընտացաւ։

ԳԼՈՒԽ Ա.

Կազմութիւն Մխիթարեանց

Յօդ. 1. Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը կը կազմուի Սրբոց Յակոբեանց Առաքելական Աթոռոյ Գահակալ Պատրիարքէ՝ որ գլուխ է Միաբանութեան, եկեղեցական և աշխարհական անդամներէ՝ որք են, առաջինները՝

Եպիսկոպոսք	թուով.	5
Վարդապետք	»	50
Սարկաւագք	»	18
և վերջինները՝		
Դպիրք	»	16
Ժառանգաւորք՝ աշակերտք	»	40
Քրմազգեաց եղբարք	»	82
Եւ Մայրապետ քորք	»	34
		——
		245

Ա. Ընդունելութիւն յանդամակցութիւն

Յօդ. 2. Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան անդամ ընդունուելու համար պայման է 1. առողջ ըլլալ մարմնով, 2. 16էն մինչև 18 տարեկան հասակաւ՝ եթէ ժառանգաւորաց Վարժարանի աշակերտութեան կուզէ մտնել ներկայացողը, 18էն մինչև 40 տարեկան՝ եթէ Քրմազգեցից կարգը ընդունելիլ կը փափաքի, և 30էն մինչև 40՝ եթէ Մայրապետ է։ 3. բարեբարոյ վկայեալ, և 4. Միաբանութեան մէջ օ՛ր և է գործով մը Ս. Աթոռոյ ծառայութիւն մատուցանելու կարող և պատրաստակամ ըլլալ։

Յօդ. 3. Երկրորդ յօդուածոյ մէջ նշանակեալ հանգամանք մասնաւոր վերկայադրով ստուգուելէն, և բժշկական քննութեամբ հաստատուելէ ետքը, ընտրելիին վարքն ու բարքը և յաջողակութիւնը հաստատելու համար Տընօրէն խորհրդոյ կողմէն փորձոյ կ'ենթարկուի վեց ամիս։

Յօդ. 4. Զկնի վեցամեայ փորձոյ, ընտրելիին վկայագրերը և փորձոյ ժամանակ իր վրայ հսկող պաշտօնակատարին Տեղեկագրերը յատնի Տնօրէն խորհրդոյ կարդացուելով, եթէ ընդունելութիւնն որոշուի, «Միաբանութեան կանոնաց Հնազանդութեամբ Ս. Աթոռոյ

Դաւանաբանաբար ծառայելու, խստամբնագիր կառնուի ձեռքէն, Միաբանութեան Մայր-Տուներին մէջ անուանը կ'արձանագրուի, և անմիջապէս պաշտօնը սահմանուելով կը յանձնուի Տեսչութեան խնամոց ուր կը պատկանի։

Յօդ. 5. Եթէ անդամակցութեան խնդրարկուն արդէն եկեղեցական դասէ է, սարկաւագ կամ քահանայ և կամ վարդապետ, առաջնական և բարձրագոյն և եկեղեցական վիճակը կանոնաւոր ըլլալն ստուգուելէն ետքը՝ երկու տարի ամբողջ փորձայ կենթարկուի, և ապա նախընթաց յօդուածին համեմատ խստամնագիր առնուելով ձեռքէն, կը վճռուի ընդունելութիւնը Միաբանական Ընդհանուր ժողովով։

Բ. Պարտք և Իրաւունք Մէջբերեալ

Յօդ. 6. Միաբանը պարտին իւրաքանչիւրն իւր կարողութեան չափով ծառայութիւն մատուցանել Ս. Աթոռոյ։ Այն Միաբանը որ պաշտօնի մէջ կը կոչուի, և առանց «օրինաւոր արդելք» ունենալու, զոր պէտք է յառաջ բերէ, կը մերժէ զայն և կը զլանայ իր ծառայութիւնը, պարտականց կըլլայ պատժապարտ։

Յօդ. 7. Միաբանը իրաւունք ունին Ս. Աթոռէն ընդունիլ Ս. բնակարան, սնունդ, և ծառանդաւորք. Դպիրք, Սարկաւագունք և Քրմադղեացք նա՛և հագուստ. և իւրաքանչիւրն իր անձնական մանր ծախքն հոգալու, և մինչեւ Եկեղեցական Միաբանք նաև հագուստներն «ըստ որոշեալ տարազաց» իրենք պատրաստել տալու համար՝ Միաբանական անունով տարեկան թոշակ մը, որ անձնիւր կարգի և տոմիճանի յատուկ բաժանում ունի, և Պաշտօնական անունով տարեկան մը, որ իւրաքանչիւր պաշտօնի յատկացած ըլլալով կը տրուի պաշտօնակալաց՝ առանց նկատման կարգի և տոմիճանի։ Այն նիւթական բարիք Միաբանական իրաւանց ամեն տարեգլուխ Հաշուեցոյցի պատրաստութեան առթիւ Տնօրէն խորհրդոյ առաջարկութեամբ՝ Միաբանական ընդհանուր ժողովով կը սահմանուին, չափով և թուով և կշռով, ըստ չափու կարողութեան Ս Աթոռոյ։ — Ր. Հիւանդութեան ժամանակ դարման, և ծերութեան ժամանակ խնամք։ — Գ. Ուսումնք և Դատաբարակութիւն. — անոնք միայն որ յարմարութիւն ունին, և ի մասնաւորի անոնք որ Եկեղեցականութեան կը պատրաստուին։ — Դ. Եկեղեցական կարգ և Ս. Աստիճան — անոնք միայն որ արժանաւորութիւն և փափաք ունին, և որոց պանդան տոտիճանի բարձրացումը՝ Տնօրէն խորհրդոյ առաջարկութեամբ և Լուսաբարապետի և Ուսումնապետի վերակայաղրոց վրայ Միաբանական Ընդհանուր ժողովով կորոշուի։

Յօդ. 8. Միաբանք ապա են իրենց անձնական դրամով, ո՛ւր որ ուզեն և ի՛նչպէս որ ուզեն, իրենց անձին յատուկ կալուած գնելու, պայմանաւ՝ որ սեփականութիւնը Ս. Աթոռոյն ընծայեն պաշտօնական կտակագրով, և միայն վարձքը կամ արդիւնքը վայելեն իրենք՝ ըստ պայմանաց կտակագրոյն։ Տեսուչք և Պատրիարքական Փոխանորդ ի Պոլիս չեն կրնար առանց հրամանի Տնօրէն խորհրդոյ՝ անձնական կալուած գնել իրենց պաշտօնավարութեան միջոցին և երկրին մէջ։

Գ. Աշխատանքներ

Յօդ. 9. Ո՛ր և է Միաբան կրնայ ամբաստանութեան ենթարկուիլ, բայց ամբաստանութիւնը նկատողութեան առնուելու համար պէտք է որ՝ Ա. գրաւոր, և Բ. բացորոշ ըլլայ, և Գ. ստորագրեալ զէ՛թ երկու Միաբաններէ՝ եթէ ամբաստանեալն աշխարհական կարգէ է, երեք եկեղեցական միաբաններէ՝ եթէ սարկաւագ կամ վարդապետ է, հինգ՝ եթէ եպիսկոպոս է, եօթն՝ եթէ ամբաստանութիւնը Պատրիարքին վրայ է։

Աշխարհական Միաբանից համար եղած ամբաստանութիւնը Տնօրէն խորհրդոյ մէջ կը քննուի և կը վճռուի։ Իսկ եկեղեցականաց վրայ եղած ամբաստանութիւնք Միաբանական Ընդհ. ժողովոյ կողմէն կը քննուին. բայց վճիռ՝ միայն սարկաւագաց, վարդապետաց և եպիսկոպոսաց համար կրնայ արուիլ սոյն ժողովոյ մէջ։ Պատրիարքի ամբաստանութեան խնդիրը Միաբանական Ընդհանուր ժողովոյ տեղեկագրով կը ներկայանայ Ազգ. Երեսփոխանական ժողովոյ և անդ կընդունի իր վճիռն։

(Շարունակելի)

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒ

. . . խմբագիր.

Սրժ. Հայր Դուրեանի և Ս. Էֆէնտի Խանճեանի միջև բացուած վիճաբանութեան նկատմամբ՝ անկեղծ տեսութիւն մի ըրած էինք պատուական Մասիսի 2723 թուոյն մէջ, առանց մէկ կամ միւս կողմն պաշտպանելու, ինչպէս նոյն յօդուածէն ալ յայտնի էր, որ հրապարակի վրայ կայ ու կը կենայ։ Հայր Դուրեան զայն չարաչար մեկնելով (տես Մասիս թիւ 2731), կը կարծէ թէ իւր անձնասիրութիւնը վիրաւորելու ենչ մի կայ մեր գրուածոյ մէջ. և փոխանակ ըմբռնելն և պարկեշտութեամբ պատասխանելու՝ ինչպէս վայել է խոնարհ ցիսուսի բարեկիրթ աշակերտի մը, քերթողական և դիւցազանական նախատինքներով մեզ ասպարեզ կը կարդայ, որ ընաւ պատիւ չբերեր իւր կոչման և պաշտաման։ Միանգամայն իրաւացի կասկած մի կուտայ մեզ մակաբերելու, թէ ինքն տակաւին չճանաչեր և չյարգեր բանադատական սկզբունքն, որ համբէն աշխարհ ընդունած է՝ իբրև էական տարր և պայման լուսաւորութեան և յառաջադիմութեան։

Զեմք հասկնար թէ ինչո՞ւ այս խնդրոյն մէջ այսչափ կըյուզի և կը գրգռի մեր երիտասարդ եկեղեցականը. միթէ չ'ը տեսներ, չ'ը լսեր, որ Հիւսիսներու, Դամասկիթներու, Թիբերներու, Պիզմարքներու, Տէրպիներու և այլոց բազմաց գրածներն ու խօսքերը միշտ քննութեան նիւթ եղած են և կը լինին գրական ասպարիզին մէջ. այլ ասոնցմէ ոչ օր ունեցած է Հայր Դուրեանի կարծիքն ու դատափարը։

Մարդ մը քաղաքակրթութեան և պատշաճից օրինաց դէմ գործած կըլլայ, եթէ կարծեցեալ պատիւ մը պաշտպանելու ոմն յուսով մը՝ յոչ և տհեակ խառնուի իւր դրիչն ու բերանն, վասն զի այս ընթացքով՝ ոչ միայն արդիւնք մը յառաջ չը գար, այլ պարզապէս մարդս ինքզինք կը խաբէ։ Ինչ և իցէ. — մեք կը յուսանք որ մեր սոյն հակիրճ դիտողութիւնը բարոյական յորդոր մի կըլլայ Հայր Դուրեանի, որ այսուհետև նմանօրինակ պարագայից մէջ անդոյ վառքերու հրապարակներէ զգուշանալով, ճշմարտութիւնը միայն իրեն նպատակ կ'ընտրէ։

Ա. յժմ դառնանք բուն խնդրոյն, և մէկ քանի կարևոր կէտեր դիտողութեան առնունք Հայր Դուրեանի աշխատասիրած դասագրքին, զոր վերջին օրերս բարեկամներէս մին նուիրեց։

Ա. — (Երես 7) «Ահա երեք ամբ են» խօսքին՝ «ամբ» բառը տեր բայի է, կըսէ, թերևս Գաղղիական ասութեան հետևելով, իսկ Հայերէնի մէջ ատորոգելի է. վասն զի անցած ժամանակը երեք տարի է։

Նոյն երեսին մէջ «Ընդէ՞ր և զերկիրդ խափանէ» խօսքին «խափանել» բառն «արգելուլ» կը թարգմանէ, որ թարգմանելի բառէն աւելի մութ ինկած է։ Աւելի լաւ կըլլար՝ նոյն «խափանել» բառը դընել, և փակագծիս նշանակել (պաթալ իթմէք)։

Բ. — (Երես 10) «Ի տես ի նոյն» բառերուն վրայ խօսելով կ'ըսէ. «Ազգականը երբեմն դայակնին նախադիրը իւր վրայ կառնու։ եւ»։ Սոյն բացատրութենէն այնպէս կը հասկցուի թէ գայականն առանց նախադիրի դրուած է, որ այնպէս չէ. ուրեմն պէտք էր ըսել. «գայականերն նախադիրն երբեմն ազգականին վրայ ալ կը կրկնուի»։

Գ. — (Երես 24) «Առն ուրումն մեծատան» խօսքն և մէկ քանի ուրիշ նախադասութիւններ՝ Մասիսի մէկ թուոյն մէջ ԱՆՁԱՄԲ ԱՆՁԻՆ ուղղած ըլլալն պարծանօք կը ծանուցանէր իւր ընդդիմախօսին. սակայն այդպէս չէ. բուն իրողութիւնն իւր մէկ քանի եկեղեցական պարտականիները ապէկ դիտեն, որոց անուններն միանգամայն այդ դէպքին պատմութիւնն ի հարկին կրնամ յայտնել, միայն թէ Հայր Դուրեան անդամմ՝ և՝ ասպարեզ կարդայ։

Դ. — (Երես 23) «Յարիր» բառը՝ բարեկամ ըլլալ թարգմանած է, որ սխալ է երկու տեսութեամբ. Ա. մեր լեզուին մէջ «յարիր» բառը՝ այդ նշանակութեամբ բնաւ գործածուած չէ. Բ. անառակ որդին՝ այն մեծատան բարեկամ ըլլալու միջոցներէն զուրկ էր, ասոր մեծ և անհերքելի ապացոյցն ալ այն է, որ այն մեծատան սեղանէն չէր վայելէր իբրև բարեկամ կամ մերձաւոր, այլ իբրև ամենայնեան ծառայ՝ մեծատան խոզերուն կերած եղջիւրին կարօտն անդամ կը քաշէր։

Ե. — (Երես 33) «Թափիչք . . . այնպէս ապիտակցուցանել» խօսքին «այնպէս» բառն՝ Աւետարանութիւն է ըսելով՝ շարունակ կը պնդէ։ Մեք ըսինք և դարձեալ կը կրկնենք թէ Աւետարանութիւն չէ. և եթէ «այնպէս» բառն ըստ որմին վերցնենք, «զեղչուած» մի միայն ըրած կըլլանք։

Նոյն իսկ Լոնտոն տպեալ Դաղղիերէն Աւետարանին մէջ՝ «այնպէս» բառը նոյն դրերով նշանակուած է, ցուցնելու համար՝ թէ այդ բառը նոյն նախադասութեան մէջ պաշտօն ունի։

Զ. (Երես 33) «Արասցուք երիս տապարս» նախադասութեան մէջ, «տապարս» բառը՝ «բնակարան կը թարգմանէ, որ սխալ է։ Բնակարան բառն ընդհանուր առումմ մը ունի, և ո և իցէ բնակութեան տեղւոյ համար կըգործածուի. մինչդեռ «տապարս» բառն իւր որոշ դատարկարն և նշանակութիւնն ունի, որ է «վրան, խորան»։ և չկայ ոգի մը՝ որ այդ բառը «բնակարան» նշանակութեամբ գործածած ըլլայ այդ նախադասութեան մէջ։

Է. — (Երես 34) «Մշտատաղարթ» բառը «միշտ տերև ունեցող» կը թարգմանէ։ Ա. յս ալ տեսակ մը բառախաղ է. վասն զի «մշտատաղարթ» կը նշանակէ «միշտ կանգուն»։

Նոյն երեսին մէջ «Դոմ զչխարս իմ կորուսեալ» խօսքին՝ «զչխարս» բառին «դիրը գրաբարին մէջ «իմ» առոյականին տեղ կրնայ գործածուիլ կըսէ։ Դիտելու էր որ այդ նախադասութեան մէջ արդէն «իմ» առոյականը կայ. և թէ «, ՝ն դրերը թէ և աշխարհաբարի մէջ «իմն, քուիդ, անորը» կը նշանակեն, բայց գրաբարի մէջ իբրև վերիպակ նկատելու է. վասն զի գրաբարի մէջ այդ տառերն՝ «այս, այդ, այն» պարզապէս կը նշանակեն, և վերոյիշեալ նախադասութեան մէջ՝ «իմ այս ոչխարս» ըսել է, և ոչ թէ՝ ըստ Հայր Դուրեանի բացատրութեան՝ «իմ իմ ոչխարը»։

Ը. — (Երես 42) «Ցի՛ս, տէր իմ, ես և կինս և այն» խօսքին՝ «յիս բառին համար Մակեայ ըսած է, չը գիտենք ո՞ր բառադրքէն կամ քերականութենէն հանելով։ Մակեայը՝ բային մէկ պարագայն ցուցնելու պաշտօն ունի. բայց այս խօսքին մէջ այդ բառին առանձին մէկ պաշտօնը չենք տեսներ։ «Ցիս» բառն այն նախադասութեան մէջ ազերական է. ու բառադիրք ալ Զայնարկութիւն կամ Միջարկութիւն ընդունած են զայն։

Թ. — (Երես 44) «Ցտարակ» բառը զարմանօք կը տեսնենք «աղաւնոյ ձագ» թարգմանած։

Ցտարակ և աղաւնի կենդանիները՝ գոյութեամբ և բնութեամբ՝ տարբեր էակներ են. առաջնոյն՝ Տաճկերէն «գումրու» կըսուի, և երկրորդին՝ «կէօյէրճին»։ — իսկ աղաւնոյ ձագին սովորաբար աղաւնեակ և երբեմն ալ աղաւնաձագ կըսենք։

Կը փափաքէինք դիտնալ թէ այդ բառն՝ իր գործածած նշանակութեամբ՝ ուրի՞շ մատենագրի մը առած է, թէ ուղղակի իւր հեղինակութիւնն է, վասն զի այն բառը՝ այդ նորալուր նշանակութեամբ՝ մեր ճանչցած Մատենագիրք՝ եղբեք գործածած չեն. և բառադիրք ալ չեն ընդունիր։ Մեզ կը թուի թէ (Ղուկ. Բ. Դ. 24) «զոյգ ցատրակաց կամ երկուս ձագս ապաւնեաց» խօսքին՝ «կամ» բառն հոմանիշ Շագիտաբէն պաշարուած է, որ երբեմն մի և նոյն գաղափարը յայտնող տարբեր բառեր կը յօգէ՝ զոյգանակ. գոյական «կամ» անուն, նախդիր «կամ» նախադրութիւն, տեր բայի «կամ» բայ անուն, միջարկութիւն «կամ» ձայնարկութիւն և այլն։

Ժ.—(Երես 47) «Վիշապ» բառն՝ որ մեծ ձուկ, մեծ օձ կը նշանակէ, իւր թարգմանութեան մէջ փոփոխութիւն կը զատէ՝ այսպէս, «ահագին, խոշոր (ձուկն, օձ)։ Թող ներէ մեզ զինքն հրաւիրել, որ Ս.Ո. ՁԵՌՆ բառարանին մէջ այդ բառն անդամմ՝ ալ ուշադրութեամբ աչքէ անցնէ, ուր այդ փակագիծը չը տեսնուիր։ Այդ փակագիծը կրնայ համբակը մոլորեցնել, և իրաւունք կունենայ այնուհետև՝ ո և իցէ ահագին կամ խոշոր իրի՝ այդ անունը յատկացնել։

ԺԱ.—(Երես 51) «Թողուլ» բայը, կըսէ, երբ նշանակէ «ձգել»՝ ներգործական է. իսկ երբ նշանակէ «ներել»՝ չեզոք է»։

Ա. յս ալ մեզ համար նոր հեղինակութիւն մ'է։ Սրդարև «ներել» բայը չեզոքի ալ առում կունենայ. բայց երբ ըսենք «եթէ ուզեք «թողուցուք» գյանցանս և այլն», որ պարզապէս «ներել» կը նշանակէ. ի՞նչպէս կարելի է չեզոք ըսել։ Ա. յս կէտը Հայր Դուրեանի մասնաւոր բացատրութեանը կը կարօտի։ — «Թողուլ. ներել, քաւել։ — Ուզեք «զմեզս, զյանցանս»։ (Տես 'ի Զախչախեան բառարանի)։

ԺԲ.—(Երես 53) Եթէ ողջո՞յն իցէ մանկանն իմոյ» խօսքը՝ «միթէ կենդանի՞ է զաւակս» թարգմանած է, որ ամենևին բնական կապակցութիւն չունի նախընթաց և հետևորդ նախադասութիւններուն հետ։ Աւելի ուղիղ թարգմանութիւն ըրած կըլլար, եթէ ըսէր. «խե՞ր է (ուզուը) տղիս համար», ինչպէս որ թարգմանած է Հայր Մ. Զախչախեան։ — Ա. յս ոճն ունի հետևեալն ալ. «ողջո՞յն է գալուստդ» — խե՞ր է գալդ (Հայերէ՞ր մը տալը կէլիշին), որ եթէ «կենդանի» թարգմանենք ամենևին իմաստ չբերեր։

ԺԳ.—(Երես 61) «Նաւթիւ ծեփեսցես զնա (զտապանն) ներքոյ և արտաքոյ» խօսքին մէջ՝ «նաւթ» բառը՝ «նէֆթ եաղի» թարգմանած է, հաւանականաբար պարզ երևոյթէն խաբուելով «նաւթ» բառին, որ «նէֆթ եաղի» ալ կը նշանակէ։

Ա. յս նախադասութեան մէջ՝ «նաւթ» բառը՝ «կպրաձիւթ» (գոմրան, զիֆթ) կը նշանակէ, որով նաւերը կը ծեփեն. և ոչ թէ «նէֆթ եաղի», որ «կաղի» նման հեղուկ մարմին մ'է և սովորաբար չինուածոյ ներկերուն հետ կը բաղադրեն, և ատեն ատեն դեղագործք և վիմագիրք կը գործածեն։ Եթէ սոյն բացատրութիւնը դոհացուցիչ չը գտնէ Հայր Դուրեան, կրնայ նաւաշէներու դիմել և անոնցմէ ըստուգել իրենց նաւերուն շինութեան և նորոգութեան համար գործածած նաւթը։

ԺԴ. — (Երես 64) «Հասկ» բառը՝ «ցորենի գլուխ» կը թարգմանէ, որ կրնայ դեռատիրթ համբակայ ծուռ դաղափար մը տալ։ «Հասկ»՝ ինչպէս կը կարծէ Հ. Դուրեան՝ ոչ թէ «ցորենին գլուխն» է, այլ ցօղնայն փնջաւոր ծայրն, որուն մէջ կը փակուին ցորենոյ, գարւոյ և այլոց հատերը։ Ուստի Հայր Դուրեան լաւ կընէր եթէ ըսէր. «հատուն ցորենի և ուրիշ ընդեղինաց գլուխն, «պաշագ»։ Ինչպէս ըրած է Ա. Աստուածաշունչ բառադիրքը։

Կը ցաւինք որ այդ դասագրքին շատ մը կէտերը չկրցանք դիտողութեան առնուլ. վասն զի թէ ժամանակնիս չէր ներեր, և թէ չենք ախորժիր դիւրադգաց երիտասարդ գրագէտ մը՝ դրչի հարուածով՝ վերջին ծայր վշտացնել. այլ մանաւանդ կը փափաքէինք այս կէտերը տեսնել իւր դասագրքի վերիպակաց էջին մէջ, քան վերիպակ նշանակածներն, որ ասոնց քով չը մ'իսկ չեն արժեր։

Արդարև ձախորդ վէճ մ'է այս նոյն դասագրքին նկատմամբ, որ Հայր Դուրեանի ծայրայեղութեամբը Բոլիսի առակաւոր Սայլը դարձաւ գրական ասպարիզին մէջ. բայց դարձեալ Հայր Դուրեան իւր փաւաց բաժինն ունի. իսկ եթէ այս խնդրոյն մէջ անպատասխանութիւն մը կայ, Ուսումնական խորհրդոյ կը վերաբերի ուղղակի, որ ինքն ի պաշտօնէ վաւերացուցած է այդ դասագրքին, և հիմա առանձին կը թողու զԴուրեան հրապարակի վրայ, դէթ իւր պատիւը պաշտպանելու քաջութիւնն իսկ չունենալով։

6 Հոկտ. 1880 Տ. ՄԱՆԱՎԵԱՆ
Էջնի-գիւղ

ՀԱՆԴԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԼՈՅ

ՍԱՄԱԹԻԱ

(Շարունակութիւն)

Մեծ. Տեարք	Սրժ. Մամ.
Տրդատ Եղիազեան	1
Միհրան Զիլէքճեան	1
Ազատ Պետրոսեան	1/2
Տիգրան Մասկալճի	1/2
Նազարէթ Աւագեան	1/2
Ղազարոս Գէորգեան	1/2
Դանիել Գրիգորեան	1/2
Գրիգոր Անէմեան	1/2
Յակոբ Յովակիմեան	1/2
Յովակիմ Սէրճեան	1/2
Ռուբէն Ազարեան	1/2
Եղիշեան Յակոբեան	1/2
Կարապետ Մանուէլեան	1/2
Տիգրան Պետրոսեան	1/2
Միհրան Երէցեան	1/2
Յովհաննէս Թիւթիւնճի	1/2
Պօղոս Գէորգեան	1/2
Միհրան Սարգիսեան	1/2
Հայրապետ Փիւրճի	1/2
Յարութիւն Մելքոնեան	1/2
Պետրոս Մելքոնեան	1/2
Ոճն	1/2
Սահակ Պոսմաճի	1/2
Գրիգոր Բաղարճի	1/2
Մաղսուտ Թօփդաղլեան	1/2
Յովհաննէս Ոսկերիչեան	1/2
Սայէն Նիքօղոսեան	1/2
Արէլ Հաֆֆաֆ	1/2
Վերոն Սարգիսեան	1/2
Յովհաննէս Թիւլպէնճի	1/2
Պ. Աղաջրագի	1/2
Ս. Գիւրճեան	1/2
Ս. Աթարեան	1/2
Սեղրուհ սափրիչ	1/2
Սահակ Ճիլաճի	1/2
Յովսէփ Աթանեան	1/2
Եպրմաճի Յակոբ	1/2
Յարութիւն Մանուկ	1/2
Մ. Տ. Գաբրճեան	1/2
Վարդան Գէորգեան	1/2
Մ. Յարութիւն Սաֆրանեան	1/2
Անտոն քաղաղ	1/2
Գրիգոր Խ. Զիլինկիրեան	1/2
Եղիսաբէթ վարժուհի	1/2
Միսակ Սէրեանաքեան	1/2
Կարապետ Փափազեան	1/2
Գրիգոր Խաչատուրեան	1/2
Խաչիկ Գրիսեան	1/2
Յակոբ Պարոնեան	1/2
Նիկողոս Սարաճեան	1/2
Սեղրուհ Տէր Գէորգեան	1/2
Սիմոն Զիլճեան	1/2
Սարգիս Շիրինեան	1/2
Միկրոիչ Համբ	1/2
Յովհաննէս մսաէլճի	1/2
Մ. Յակոբ Թօփճանլեան	1/2
Մ. Սեղրուհ դերձակ	1/2
Սոֆրաբի	1/2
Յովհաննէս Սերովբէեան	1/2
Մանուկ Կարապետեան	1/2
Գրիգոր Խրէճեան	1/2
Կարապետ Ղազարոսեան	1/2
Մեսրոպ քաղանճը	1/2
Ռուբէն բիւսկիւլճի	1/2
Միսակ Լորինեան	1/2
Բարթամ Գէորգեան	1/2
» դերձակ	1/2
Տիգրան Իսթիւճեան	1/2
Մկրտիչ Գրիգորեան	1/2
Նշան Թիւթիւնճի	1/2
Բարսեղ Գասպարեան	1/2
Անտոն Արտպեան	1/2
Ոճն	1/2
Մ. Յակոբ Սահակեան	1/2
Ռուբէն Համբարձումեան	1/2
Թէոփիլէ սափրիչ	1/2

(Մնացեալը յաջորդ թուոյ)

Les annonces pour la France, l'Angleterre, l'Allemagne, l'Autriche-Hongrie, la Belgique, la Suisse et l'Amériquesont exclusivement reçues par la *Compagnie Générale de Publicité Etrangères*
G. L. DAUBE et Cie, à Paris, Londres, Berlin, Vienne, Francfort, Zurich, etc.

ԻԼԱՆ

*Եգիպտոս անպարը իշուն մահիգուշ նումունեսի վէշ իլէ միւպայեա օլընամաք 50,000 տաէտ գրբմըղը քեմէր գ. չաքաան թարիխի քարարընաէն իթիպարէն օն իբինճի կիւնի 5000 տաէտի թէպլիմ պլընամաք վէ գ. ուսուրը տաբի մէգբիւը 12նճի կիւնինաէն իթիպարէն պէհեր հաֆիմա պէչէր պին տաէտի թէպլիմ օլընարաք արգասը պլընամաք վէ պէչեր պին տաէտինէ պտաէթ թէպլիմ պիր գրիմա մաղպաղ սէնէտի թարիխինաէն իթիպարէն պիր հաֆիմա զարիֆընաա սիմ մէճիտիէ 19 գրուշա արարաք լէվազիմաթ տայիրէսի վէզնէսինաէն վերիլմէք վէ բէտմի կէօմրիւկի իլէ թէպիմինէ քաասը քեռֆիֆէի մէսարիֆի միւթեահիւտինէ այիա օլմաք չարթը վէ շերայիթի տայիրէսի իլէ պէհեր տաէտի 9.5 գրուշա թարիխի էօհտէսինաէ օլուպ թըշրինի էվվել բումինին 18նճի ճումա իրթէսի կիւնինէ քաասը հեր կիւն միւնազատաասը պիլ իճրա նէվմի մէգբիւրաէ քարարը գաթիխի վերիլէճէյինաէն, իթայէ թարիպ օլանարընը 20նճի բազար իրթէսի կիւնի եւ պէչ պէչ թէնզիլինէ բազիպ պուլընանարընը հարպիէ նէզարէթի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէմէրերի վէ կէյէմէյէն զէվաթ օլարընը հալաէ իաէճէքլերի թէնզիլաթը միւմկա վարազայի սահիհա իլէ տայիրէի մէգբիւրէյէ պիպիրմէրերի։

9 թըշրինի էվվել 96 3

Ռէսմի կէօմրիւկի վէ էլիպէտ անպարընա թէպիմինէ քաասը քեռֆիֆէի մէսարիֆի միւթեահիւտինէ այիա օլմաք վէ թարիխի քարարընան իթիպարէն թէպիմինէ պէտ իլէ 15 կիւնէ քաասը արգասը պլընմաք վէ էսմանը վերիլէճէք մազպուզ սէնէտի թարիխինաէն իթիպարէն 15 կիւն միրուրինաէ սիմ մէճիտիէ 19 գրուշա օլարաք լէվազիմաթ տայիրէսի վեզնէսինաէն վերիլմէք չարթը վէ շերայիթի տայիրէսի իլէ միւպայեա օլունաճաք 3000 գբյէ Գաթիմանի իրինին պէհեր գբյէսի 6 գրուշ 30 բարայա թարիպի էօհտէսինաէ օլուպ թըշրինի էվվել բումինին 15նճի չէհարշէնպիհ կիւնինէ քաասը հեր կիւն միւնազատաասը պիլ իճրա նէվմի մէգբիւրաէ գաթիխի վերիլէճէյինաէն, իթայէ թարիպ օլանարընը վէ 16նճը բէնշէնպիհ կիւնիւ 0/0 5 թէնզիլինէ բազիպ պուլընանարընը տայիրէյի մէգբիւրէյէ կէմէրերի վէ կէյէմէյէն զէվաթ օլարընը հալաէ իաէճէքլերի թէնզիլաթը միւմկա վարազայի սահիհա իլէ տայիրէի մէգբիւրէյէ կէմէրերի։

9 թըշրինի էվվել 96 2

Բէրաէ իշուն մա սըրբք վէ օղրավա տէօքմէ մնքարա թարազըմը. թարազմ 200, պէհեր թարազմը 7.5 գրուշ։

Շեքեր բէնկ բէրաէլիք, եարատա 200 պիրինճի պոյ, պէհեր եարատասը 7 գրուշ։

Շեքեր բէնկ բէրաէլիք, եարատա 200 իքինճի պոյ։ պէհեր եարատասը 6.5 գրուշ

Շեքեր բէնկ բէրաէլիք, եարատա 200 իւչինճի պոյ, պէհեր եարատասը 6 գրուշ։

Իւսկիւտար չաքմաքը, 300 տէն 320 էնտազէյէ դատար, պէհեր էնտազէսի 50 գրուշ։

Միւպայեա օլունաճաք օլան պալատաէ մուհարբեր իւչ գաթէմ էշնա թարիխի դարարընաա հէման վէ քեռամիլէն թէ։ լիմ օլունաճաք վէ թէսլիմինէ գատար քեռֆիֆէյի մէսարիֆի մուհասիլինէ գատար մէսարիֆ իլէ բէտմի կէօմրիւկի վէ մէգբիւր գաթարը գաթիխի վերիլէճէ։ լինաէն, իթայէ թարիպ օլանարընը 20նճի բազար իրթէսի կիւնի եւ պէչ թէնզիլինէ բազիպ պուլընանարընը հարպիէ նէզարէթի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէմէրերի վէ կէյէմէյէն զէվաթ օլարընը հալաէ իաէճէքլերի թէնզիլաթը միւմկա վարազայի սահիհա իլէ տայիրէի մէգբիւրէյէ պիպիրմէրերի։

9 թըշրինի էվվել 96 2

Բէտմի կէօմրիւկի իլէ մաղսուսընա թէպիմինէ քաասը քեռֆիֆէի մէսարիֆի միւթեահիւտինէ այիա օլմաք վէ նիւմունէսի վէհհ իլէ թարիխի քարարընաա հէման վէ քեռամիլէն թէպլիմ իաիրմէք վէ էսմանը վերիլէճէք մազպուզ սէնէտի թարիխինաէն իթիպարէն 15 կիւն միրուրինաէ սիմ մէճիտիէ 19 գրուշա օլարաք լէվազիմաթ տայիրէսի վեզնէսինաէն վերիլմէք չարթը վէ շերայիթի տայիրէսի իլէ միւպայեա օլունաճաք 3000 գբյէ Գաթիմանի իրինին պէհեր գբյէսի 12 գրուշա վէ 1000 գբյէ կէօղ թաշինին պէհեր գբյէսի 3 գրուշ 30 բարայա թարիպի էօհտէսինաէ օլուպ թըշրինի էվվել բումինին 15նճի տալը կիւնինէ քաասը հեր կիւն միւնազատասը պիլ իճրա նէվմի մէգբիւրաէ գաթարը գաթիխի վերիլէճէյինաէն, իթայէ թարիպ օլանարընը վէ 15նճի չէհարշէնպիհ կիւնի եւ պէչ թէնզիլինէ բազիպ պուլընանարընը հարպիէ նէզարէթի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէմէրերի վէ կէյէմէյէն զէվաթ օլարընը հալաէ իաէճէքլերի թէնզիլաթը միւմկա վարազայի սահիհա իլէ տայիրէի մէգբիւրէյէ պիպիրմէրերի։

9 թըշրինի էվվել 96 2

Հարպիէ եգիպտէ անպարը իշուն տայրէճ իթիթիհազ օլընան 6 թօր սիւմունէսինէ թատպիգան միւպայեա օլընաճաք 120,000 արշընան 150 պին արշընա քաասը Մայէ Տայը ազասընին թարիխի գարարինաէն իթիպարէն նըսֆը նիրմինճի վէ նըսֆը տիկերի գբբգընճը կիւնիւ անպարը մէգբիւրէ թէպլիմ օլընմաք վէ ըլսմի կէօմրիւկի իլէ թէսլիմինէ գատար վարգաս պարլաճաք մէսարիֆի նազլիէ վէ տարէ ճիւմ ըթթէն միւթեահիւտէ տիա օլմաք վէ էսմանի մազպուզ սէնէտինին վիրուտի իլէ մուամէլէսինին խիթամընտա սիմ մէճիտիէ 19 գրուշա օլարաք հէման լէվազիմաթ տայիրէսի վեզնէսինաէն վերիլմէք չարթը վէ շերայիթի տայիրէսի իլէ վէ ֆիդոմը մուբազ դամէլերի իլէ թարիպի էօհտէսինաէ օլուպ թըշրինի էվվել բումինին 14նճի տալը կիւնիւնէ գատար պէհեր կիւն միւնազատասը պիլ իճրա նէվմի մէգբիւրաէ գաթարը գաթիխի վերիլէճէ։ լինաէն, իթայէ թարիպ օլանարընը վէ 15նճի չէհարշէնպիհ կիւնի եւ պէչ թէնզիլինէ բազիպ պուլընանարընը հարպիէ նէզարէթի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէմէրերի վէ կէյէմէյէն զէվաթ օլարընը հալաէ իաէճէքլերի թէնզիլաթը միւմկա վարազայի սահիհա իլէ տայիրէի մէգբիւրէյէ պիպիրմէրերի։

9 թըշրինի էվվել 96 1

Ռէսմի կէօմրիւկի իլէ տէրիսատէթ լիմանընտա մուբօրա թէպլիմինէ քաասը քեռֆիֆէի մէսարիֆի միւթեահիւտինէ այիա օլմաք վէ թարիխի քարարընաա հէման վէ քեռամիլէն թէպլիմ օլընմաք վէ էսմանը մազպուզ սէնէտինին վիրուտի իլէ մուամէլէսի գալէմիյէսինին խիթամընաա Օսմանը լիրասը եւ պրուշա օլարաք հէման լէվազիմաթ տայիրէսի վեզնէսինաէն վերիլմէք չարթը վէ շերայիթի տայիրէսի միւպաեա օլունաճաք օրան 1000 չուվալ իւչինճու նուամէրօ Ամանպուլ ատագիպ ինին պէհեր չուվալը 106 գբուշա թարիպի էօհտէսինաէ օլուպ Թըշրինի էվվել բումինին 14ինճի տալը կիւնիւնէ գատար հեր կիւն միւնազատասը պիլ իճրա նէվմի մէգբիւրաէ գաթարը գաթիխի վերիլէճէկինաէն, իթայէ թարիպ օլանարընը վէ օնպէշինճի չէհարշէնպիհ կիւնիւ եւ պէչ թէնզիլինէ բազիպ պուլընանարընէրին հարպիէ նէզարէթի ումումիէ տայիրէսինէ կէմէրերի։

9 թըշրինի էվվել 96 1

Ռէսմի կէօմրիւկի իլէ տէրիսատէթ լիմանընտա մուբօրա թէպլիմինէ քաասը քեռֆիֆէի մէսարիֆի միւթեահիւտինէ այիա օլմաք վէ թարիխի քարարընաա հէման վէ քեռամիլէն թէպլիմ օլընմաք վէ էսմանը մազպուզ սէնէտինին վիրուտի իլէ մուամէլէսի խիթամընաա Օսմանը լիրասը եւ պրուշա օլարաք հէման լէվազիմաթ տայիրէսի վեզնէսինաէն վերիլմէք չարթը վէ շերայիթի տայիրէսի միւպաեա օլունաճաք. օրան 1000 չուվալ իւչինճու նուամէրօ Ամանպուլ ատագիպ ինին պէհեր չուվալը 106 գբուշա թարիպի էօհտէսինաէ օլուպ Թըշրինի էվվել բումինին 14ինճի տալը կիւնիւնէ գատար հեր կիւն միւնազատասը պիլ իճրա նէվմի մէգբիւրաէ գաթարը գաթիխի վերիլէճէկինաէն, իթայէ թարիպ օլանարընը վէ օնպէշինճի չէհարշէնպիհ կիւնիւ եւ պէչ թէնզիլինէ բազիպ պուլընանարընէրին հարպիէ նէզարէթի ումումիէ տայիրէսինէ կէմէրերի։

9 թըշրինի էվվել 96 1

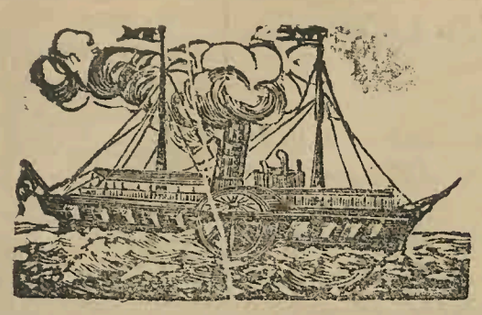

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇԱԳԵՆԱՒԵՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1880 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 15

ԲՈՍՖՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՆԵՐԸ

Ժամ	Երթուղին Եկեղ.	Թիւ
9	Եկենիմահալէն Մէկզարպուրնու. Պէյօղլէք Թարապիա Եկենիքէյ Մայէնու. Պոյանքէյ. Բումէլի Հիսար. Պէշիք. (Արնաւուտա գիւղի շոգենաւին հետ պիտի հասարդ ահցի.)	34
1 30	Ր և Ա Գավագէն Եկենիմահ. Մէկզարպուրնու. Պէյօղլէք. Բիր. Թարապիա. Եկենիքէյ. Էմիրկէն Պոյանք. Ր. Հիսար. Պէշիք.	32
2 30	Եկենիմահալէն Մէկզարպ. Պէյօղլէք. Թարապիա, Եկենիքէյ. Էմիրկէն. Ր Հիսար. Պէշիք։	33
3 30	Եկենիմահալէն Մէկզարպ. Պէյօղլէք. Թարապիա. Եկենիքէյ, Մայէնու, Էմիրկէն, Պոյանքէյ, Ր. Հիսար, Պէշիք։	18
4 15	Ա. Գավագ, Եկենիմահալէ Մէկզարպ. Պէյօղլէք. Թարապիա. Եկենիք. Մայէնու Էմիրկէն, Պոյանքէյ, Ր. Հիսար, Պէշիք, Արնավուտքէյ. Գաբաչէշմէ. Օրմաքէյ. Պէշիկթաշ Սիրքէճի։ (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չպիտի հանդիպի).	19
5 15	Եկենիմահալէն Մէկզարպուրնու. Պէյօղլէք. Թարապիա. Եկենիքէյ Էմիրկէն. Ր Հիսար, Պէշիք, Արնավուտքէյ. Գաբաչէշմէ. Օրմաքէյ. Պէշիկթաշ։	34
6 30	Եկենիմահալէ. Պէյօղլ. Թարապ. Պէյքօզ Եկենիք. Միրկիւն. Գանլըճա. Ր. Ա. Հիսար. Գանտիլի Արնավուտքէյ, Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Օրմաքէյ Գաբչիհանաք. Պէշիկթաշ. Իսկիւտար։	4
8	Ա. և Ր. Գավագ. Եկենիմահալէ. Մէկզարպուրնու. Պէյօղլէք թարապիա. Պէյքօզ Եկենիքէյ. Էմիրկէն. Պոյանքէյ. Ր. Հիսար, Պէշիք. Անավուտքէյ. Գաբաչէշմէ. Օրմաքէյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի)	32
10	Մէկզարպուրնուէն Պէյօղլէք. Թարապիա. Եկենիքէյ, Էմիրկէն, Ր. Հիսար, Արնավուտքէյ. Օրմաքէյ, Պէշիկթաշ	22

Արնաւուտ գիւղէն

1	Արնավուտքէյ. Գաբաչէշմէ. Օրմաքէյ. Պէշիկթաշ։	19
1 30	Արնավուտքէյ, Գաբաչէշմէ. Օրմաքէյ. Պէշիկթաշ. Գատպամ։	2
2	Պէշիք. Արնավուտքէյ. Գաբաչ. Օրմաք. Պէշիկթաշ. Գատպամ։	22
2 45	Արնավուտքէյ. Գաբաչ. Օրմաքէյ. Պէշիկթաշ (Բայի ուրբաթ).	25
3 30	Պէշիք. Արնավուտքէյ, Գաբաչ. Օրմաք, Գաբչէ. Պէշիք. Գատպամ։	2
4 15	Արնավուտք. Գաբաչ. Օրմաք. Պէշիքթաշ, Գատպամ։	22
5	Արնավուտքէյ. Գաբաչէշմէ, Օրմաքէյ. Պէշիկթաշ։	2
10 45	Արնավուտքէյէն ուղղակի կամաբչ։	19

Աբէոլոս գիւղ

1	Պէյքօզ, Յաչապատիչ. Բիֆամ փաչա մահալլէսի. Գանլըճա, Ա. Հիսար. Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ, Պէյլերպէյի. Գաբչիհանաք։	21
1	Արնավուտքէյ. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյ. Գաբչիհանաք. Գատպամ։	4
1 45	Պէյօղլէք. Թարապ. Պէյքօզ. Բաչապահճէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Գաբչիհանաք, Գատպամ։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 1 1/2ին)։	17
3	Պէյօղլէք. Թարապիա. Պէյքօզ, Բաչապահճէ. Բ. Բ. մահալլէսի Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլի, Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյ. Գաբչիհանաք։	20
4 30	Պէյքօզ, Բաչապահճէ. Բ. բաչա մահալլէսի Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյ. Գաբչիհանաք. (Բայի ուրբաթ)։	21
8 45	Պէյօղլէքէրէ Պէյքօզ. Բաչապահճէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար Գանտիլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ, Պէյլերպէյ. Գաբչիհանաք. Իսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չպիտի հանդիպի)։	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼԸՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՆԵՐԸ

Ժամ	Երթուղին Եկեղ.	Թիւ
2 15	Գատպամ. Իսկիւտար Պէշիկթաշ. Գաբչիհանաք. Օրմաք. Պէյ. Զէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար. Գանը Էմիրկէն, Եկենիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէշիք. Եկենիմահ։	4
2 15	Պէշիք. Օրմաք. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Էմիրկ. Եկենիք, Թարապ. Պէշիքաս. Մէկզարպ, Ր և Ա Գավագ։	19
3 15	Պէշիկ. Օրմաք. Արնվ. Պէպէք. Ր. Հիսար, Գանդ, Միրկիւն, Սիմէն Եկենիք. Թար. Պէշիքաս. Մէկզար. Եկենիմ.	34
5	Գատպամ, Պէշիկ. Օրմաք. Գաբաչէշմէ. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Պոյանք. Էմիրկէն. Եկենիք Պէյքօզ, Թար. Պէշիք. Մէկզարպուրնու. Եկենիմահալէ. Գավագլար։	32
6 30	Իսկ. Պէշիկթաշ. Գաբչիհանաք. Օրմաքէյ Պէյլերպէյի. Զէնկէլքէյ Արնավուտքէյ Գանտ. Ր. Հիսար. Գանլըճա. Էմիրկէն. Եկենիք, Թարապիա. Պէշիք.	25
8 15	Պէշիկ. Օրմաք. Արնավուտք. Պէպէք. Ր. Հիսար Էմիրկէն Եկենիք. Թարապիա. Պէշիք. Մէկզարպուրնու։	22
9 15	Պէշիքթաշ. Օրմաք. Գաբաչ. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար Պոյանքը. Էմիրկ. Սիմէն Եկենիք, Թարապ. Պէշիք. Մէկզար. Եկենիմահալէ։ (Բայի ուրբաթ)։	20
10	Պէպէք. Ր Հիսար, Պոյանքէյ. Եկենիք. Թար. Պէշիք. Մէկզարպ Եկենիմահալէ։	33
10 30	Պէշիկ. Օրմաք. Գաբաչ. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկէն. Սիմէն. Եկենիք Թարապ. Քիրկնր. Պէշիքաս. Մէկզարպ. Եկենիմ	18
11 10	Պէպէք Ր. Հիսար, Պոյանք. Սիմէն. Եկենիք. Թարպ Պէշիքաս. Մէզարպ Եկենիմ։ (Չարաւային հոգվերուն Սիմէնա չհանդիպիր)։	32

Աբնաւուտ գիւղ

2 45	Պէշիքթաշ, Օրմաքէյ. Արնավուտք։	2
3 30	Պէշիկթաշ. Օրմաքէյ. Արնավ.	22
4 30	Ուղղակի Արնավ.	2
10	Պէշիկթաշ, Օրմաք. Գաբչէշ. Արնավ.	19
11	Գատպ, Պէշիկ, Օրմաք, Գաբաչ. Արնավուտ.	4
11 20	Պէշիկթաշ, Օրմաք. Գաբաչ. Արնավուտ. (Բայի Ուրբաթ)։	25
11 40	Պէշիքթ. Օրմաք. Գաբչ. Արնվ. Պէպէք։	22
12	Պէշիք. Օրմաք. Գաբաչ. Արնավ.	2

Աբէոլոս գիւղ

3	Իսկիւտար Գաբչ. Պէյ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բիֆամ բաչա մահալլէսի Բաչապ. Պէյքօզ։	21
9 45	Գատպամ. Գաբչ, Պէյ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլի, Ա. Հիս, Գանլ. Բաչ. Պէյքօզ, Մէզարպ. Ր. Ա. Գավաք։	17
10 30	Գաբչ. Պէյ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Զաբ, Բաչապ. Պէյքօզ, Թարպ. Պէշիք։	34
11	Պէշիք. Գաբչ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչապ. Պէյքօզ։	21
11 10	Գատպամ. Գաբչ Պէյ. Զէնկ. Վանիք Արնավուտք։	19

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԷ

Երկկ իրիկուն գոցուեցաւ	—,—
Այս առաւօտ բացուեցաւ	11.9
Կէս օրին	11.1

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

13 Հոկտեմբեր

Սովրէմ ժէնէրալ	Անգլ. լիր	4.4
» Փոխանակութիւն	»	2.58
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	7.15
Բրէսի ժէնէրալ	»	3.22
Փոխ. 1863	Ֆր.	51.
» 1865	»	52.
» 1869	»	51.
» 1872	»	17.50
» 1873	»	49.
Բումէլի երկաթուղի	»	29.25
Լաբրիում	»	100.
Թրամուայ	Օսմ. լիր	595
Թղթադրամ	»	1200

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

13 Հոկտեմբեր

Անգլ. լիրա	ղրշ.	109 55
Դարալէն ոսկի	»	37 2
Իմիկաթալ Ռուս	»	39 25
Ռուսական թղթադրամ	9 բալ.	12 քարիք
Գերմանիա	ղրշ.	51 20
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	7 11
Հինդնոց	»	213 10
Վեցնոց	»	128 10
Մէկ տալր	»	214 10
Պղինձ	»	550
5 փարանոց	»	225

ՋՐՀԱՆ

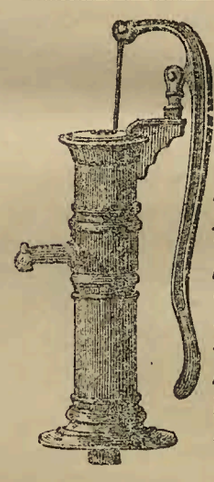

Ամերիկայի ջրհանները մեծ և փոքր։ երկան թէ հասատուն խողովակներով թէ ջրեղջերու և թէ խորունկ հորերու համար աժան գներով կը ծախուի, Կ. Պոլիս Գալաթիայ Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մագազան։

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Փոքր «Վանձէր» կոչուած ձեռքով դարձող ու անքակ կար կարող գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւրութեամբ կը կարէ ու դիւնաժան է, երաշխաւորութեամբ կը տրուի, ապրանքները կը շակուի կարելու չդիմացողին դաս կը տրըուի։ Կը ծախուի Կ. Պոլիս Գալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մագազան։

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց ի կիրակի և ազգ. օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Գալաթիա Սանտըղճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հեռաւոր հողարարձուցս գրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յովհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթմանօղլեանց.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եղուարդ էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Դ. էֆ. Թ Մաղմանեան.
ՌՈՍՏՈՒԹՈ. Արժ. Տ. Արխատակէս ա. ուագ քահանայ Ֆէլսէան.
ԶՄԻԻՈՒՆԻԱ. Աբրահամ էֆ. Պէրզամանեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչով էֆ. Էսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Եղիազարեան էֆ.
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ԲԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Ծերունեան.
ՎԱՆ. Պետրոս » Գաբրամաճեան.
ԲԵՐԻԱ. Սեղբակ » Խաչատեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵՂԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՅՕԲԾԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻԹԻԽԱՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ԳԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ